

Wet seksuele misdrijven

Achtergrond

De afgelopen jaren is de maatschappelijke opvatting, over welk seksueel gedrag grensoverschrijdend en strafwaardig is, veranderd. De sociale norm is dat het onacceptabel is wanneer seksueel contact niet berust op vrijwilligheid en gelijkwaardigheid, óók als er geen dwang aan te pas komt. Daarbij is de wereld om ons heen veranderd. Denk aan nieuwe online vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, waarvan in het bijzonder kinderen het risico lopen om slachtoffer te worden.

Slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden, gelet op deze ontwikkelingen, door de oude strafwet onvoldoende beschermd. Met de Wet seksuele misdrijven is de wet bij de tijd gebracht. In dit informatieblad leest u meer over deze wet.

Veranderingen in een notendop

Meer vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, ook online, zijn strafbaar gesteld en straffen zijn verhoogd. Voor aanranding en verkrachting hoeft geen sprake meer te zijn van (fysieke) dwang. Ook seksuele intimidatie en sexchatting zijn strafbaar gesteld.

Verkrachting en aanranding

Bij de oude wet moest voor aanranding en verkrachting dwang worden bewezen. Van dwang is sprake wanneer de dader omstandigheden creëert of misbruik maakt van de

omstandigheden, dat een ander niet anders kan dan de seksuele handelingen ondergaan.

In de Wet seksuele misdrijven is het gebruik van dwang geen voorwaarde voor strafrechtelijke aansprakelijkheid, maar een strafverzwarende delictsvorm van de opzetdelicten.

De delicten aanranding en verkrachting worden in de Wet seksuele misdrijven vervangen door in totaal zes strafbaarstellingen:

- 1) schuldaanranding (artikel 240),
- 2) opzetaanranding (artikel 241, eerste lid)
- 3) gekwalificeerde opzetaanranding (artikel 241, tweede lid);
- 4) schuldverkrachting (artikel 242)
- 5) opzetverkrachting (artikel 243, eerste lid)
- 6) gekwalificeerde opzetverkrachting (artikel 243, tweede lid).

Het cruciale verschil tussen opzet en schuld ligt in de mentale houding van de dader als de ander niet wil.

Zowel in het geval van de opzetvariant als in het geval van de schuldvariant, is er seksueel contact geweest terwijl de wil daartoe bij iemand ontbrak. Daarnaast geldt bij beide varianten dat er duidelijke signalen waren dat de wil ontbrak en dat de dader die daadwerkelijk heeft opgemerkt of had moeten opmerken.

In de volgende drie paragrafen worden de verschillende varianten toegelicht.

Schuldaanranding of -verkrachting

Bij schuldaanranding of -verkrachting gaat de dader er - ten onrechte - van uit dat de ander seksueel contact wil. Dat bij de ander de wil ontbrak, had de dader echter kunnen opmaken uit signalen (zoals heel stil liggen) of opmerkingen (zoals 'ik vraag me af of ik hier wel aan toe ben'). Daarmee had de dader 'ernstige reden om te vermoeden' dat de ander niet wilde, maar heeft hij signalen verkeerd ingeschat.

Opzetaanranding of -verkrachting

Bij opzetaanranding of -verkrachting weet de dader dat de ander geen seksueel contact wil, maar gaat toch door. Of de dader is zich bewust van de mogelijkheid dat de ander niet wil, maar neemt die mogelijkheid voor lief. De dader heeft in dat geval een onverschillige houding. Van opzet is in ieder geval sprake wanneer de ander 'nee' of 'ik wil dit niet' zegt en de dader gaat toch door.

Gekwalificeerde opzetaanranding of -opzetverkrachting

Van gekwalificeerde opzetaanranding of gekwalificeerde opzetverkrachting is sprake bij gebruik van dwang, geweld of bedreiging rondom de aanranding of verkrachting.

Aanranding en verkrachting van kinderen

Voor aanranding en verkrachting van kinderen zijn er specifieke strafbaarstellingen, te weten:

- aanranding en verkrachting in de leeftijdscategorie 16 tot 18 jaar (artikelen 245-246);
- aanranding en verkrachting in de leeftijdscategorie 12 tot 16 jaar (artikelen 247-248);
- aanranding en verkrachting in de leeftijdscategorie beneden 12 jaar (artikelen 249-250).

Geen fysiek seksueel contact

Van aanranding en verkrachting kan ook sprake zijn in gevallen waarin geen fysiek seksueel contact plaatsvindt tussen dader en slachtoffer, maar wel sprake is van relevante seksuele interactie tussen dader en slachtoffer (dit betreft het nu al geldende "interactiecriterium" op basis van de jurisprudentie van de Hoge Raad). Hieronder kunnen ook seksuele handelingen vallen die op afstand, bijvoorbeeld via een webcam, door een slachtoffer worden verricht aan het eigen lichaam of handelingen aan of met het lichaam van een slachtoffer waarbij een derde betrokken is.

Seksuele intimidatie

De strafbaarstelling van seksuele intimidatie (artikel 429ter) is nieuw. Seksuele intimidatie is strafbaar gesteld als overtreding. De kern van het delict is dat iemand een ander in het openbaar op intimiderende wijze als seksueel object benadert. Hierdoor voelen mensen zich onveilig of worden ze gehinderd om zichzelf te zijn in het openbaar.

De strafbaarstelling luidt als volgt:

Degene die in het openbaar een ander indringend seksueel benadert door middel van opmerkingen, gebaren, geluiden of aanrakingen op een wijze die vreesaanjagend, vernederend, kwetsend of ontterend is te achten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie.

Bij de vraag of er sprake is van een indringende seksuele benadering (sterk overheersende wijze van contact zoeken die kan worden beschouwd als opdringerig) die een intimiderend effect heeft wordt gekeken naar de inhoud van de seksuele benadering, maar ook naar de context waarbinnen deze benadering plaatsvindt (bijvoorbeeld duur, frequentie, omgeving of situatie).

Seksuele intimidatie kan zowel offline als online plaatsvinden.

Sexchatting

Ook de strafbaarstelling van sexchatting (artikel 251, eerste lid onder a en tweede lid) is nieuw. Bij deze strafbaarstelling gaat het om gedrag waarbij kinderen op indringende, niet leeftijdsconforme wijze, schriftelijk of mondeling, worden benaderd. Deze benadering moet schadelijk worden geacht voor een kind. Sexchatting kan zowel offline als online plaatsvinden.

De strafbaarstelling heeft betrekking op gedragingen die worden verricht in een voorfase van daadwerkelijk seksueel misbruik en die kunnen leiden tot een doorkruising van de seksuele ontwikkeling van kinderen.

De tekst 'indringend' vereist dat de seksuele benadering een bepaalde intensiteit moet hebben om strafbaar te zijn. Bij de beoordeling van de indringendheid van de seksuele benadering kunnen de duur en frequentie van het contact een rol spelen, maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn.

Bij sexchatting hoeft geen sprake te zijn van het doen van een voorstel tot een ontmoeting voor seksuele doeleinden. Dit in tegenstelling tot grooming (online kinderlokken), wat nu al strafbaar is.

Strafmaxima en gronden voor strafverzwaring

Uitgangspunten strafmaxima aanranding en verkrachting
 Voor de strafmaxima van aanranding en verkrachting gelden de volgende uitgangspunten

- Voor opzetdelicten geldt een hoger strafmaximum dan voor schulddelicten;
- Bij gekwalificeerde delictsvormen - dan is dwang, geweld of bedreiging toegepast - geldt een hoger strafmaximum dan voor het basisdelict;
- Bij aanranding en verkrachting van kinderen maakt het wetsvoorstel onderscheid tussen drie leeftijdscategorieën van slachtoffers:
 - de leeftijdscategorie 16 tot 18 jaar;
 - de leeftijdscategorie 12 tot 16 jaar; en
 - de leeftijdscategorie tot 12 jaar.
- Bij jonge slachtoffers gelden hogere strafmaxima.

Globaal gesproken kan worden gezegd dat de strafmaxima voor aanranding en verkrachting zijn verhoogd.

Strafmaxima aanranding en verkrachting

	Slachtoffer Boven 18	Slachtoffer 16-18	Slachtoffer 12-16	Slachtoffer Beneden 12
Schuldaanranding	GS 2 jaren			
(Opzet)aanranding	GS 6 jaren	GS 6 jaren	GS 8 jaren	GS 10 jaren
Gekwalificeerde (opzet)aanranding	GS 8 jaren	GS 8 jaren	GS 10 jaren en 8 maanden	GS 13 jaren en 4 maanden
Schuldverkrachting	GS 4 jaren			
(Opzet)verkrachting	GS 9 jaren	GS 9 jaren	GS 12 jaren	GS 15 jaren
Gekwalificeerde (opzet)verkrachting	GS 12 jaren	GS 12 jaren	GS 15 jaren	GS 18 jaren

Bewijs

Met de Wet seksuele misdrijven wordt meer houvast geboden voor het doen van een aangifte, omdat meer vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag strafbaar zijn gesteld. Er moet echter gewaakt worden voor te hoge verwachtingen van het strafrecht. De wet verandert immers niet dat het bewijs in een concrete zaak soms lastig te leveren is. In zedenzaken is vaak sprake van een één-op-één situatie zonder aanwezigheid van getuigen. Indien een verdachte ontkent en getuigen ontbreken, gaat het om het woord van de één tegen de ander. Steunbewijs, zoals sporen op het lichaam, camerabeelden of tekstberichten, is dan noodzakelijk.

